

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ :

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2¹/₂ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ИСТОРИЈА МУЗИКЕ У СТАРИХ И НОВИЈА МУЗИКА.

(Из Езерових „Естетичких писама.“)

Музика је уметност, коју су Грци нарочито прозвали уметношћу муза, музиком. Она приказује осећаје тоновима, у колико ови изражавају најунутрашњији живот човеков у највећој му делатности и савршенству. И одиста ни једна уметност не може више тако опште да утече као музика.

Грке је у најсуровијем им стању умело да занесе Орфејево певање а и данас се још такав утецај може опазити у са свим дивљих народа, само се посред култивираних народа може често наћи људи, који услед притиска прилика, услед непрестане расејаности, услед једностране научености немају уха за чаролију хармоније.

Но ти људи зацело немају ни истинита и права осећаја или се крећу само у кругу прозаичнога живота на земљи а и не слуте да има надземаљског, вишег, божанског живота. Веома добро вели Окен: „Музика је излив чежњи, да се вратимо Богу. Несвесно чини те човек чезне за стањем, које не познаје; несвесно га премешта у то стање божанског мира и божанског уживања.

Постанак тој уметности зацело је тако стар, можда и старији, него постанак је-

зику. Деца обично пре почну певати него говорити; људи мора да су певали још док су били у добу детињства. Потреба да људи једно другом саопште своје мисли и осећаје, своју радост и свој страх, своју стрепњу и наду, свој ужас и своје изненађење, довела је на песму, т. ј. глас је стао употребљавати висину и дубљину, мекоћу и јачину те се изражавао час спорије час брже, час хармонично, час дисхармонично.

Но како се језик сам изобразио, стадоше се спајати и у речи одевене мисли и осећаји са тоновима и то је био почетак појезији, која је дакле с музиком готово заједно постала те јој била и остала сестра.

По свој прилици се инструментална музика веома рано развила уз певање. Пастир је себи од трске правио фрулу, ловац је употребљавао бивољи рог да сазове своје другове, деца и жене ударале су у разастрте коже животињске те отуд постадоше бубњеви, најпосле се од метала или црева стале правити жице те постаде лира, харфа, цитра или цимбала,

које су нарочито служиле на то, да прате певање те с тога вазда остале најомиљенији и наутецајнији инструменти.

Даље је у почетку како певање тако и инструментална музика било само мелодија, јер се не може замислити, да су људи одмах дошли на ту мисао, да у двоје, у троје, или у више певају или свирају; но чак и кад се то доцније збило, чак је и кор био мелодија, јер слагање разних гласова у хармоничну целину захтева већ виши степен културе.

Осим тога је још музика различна и по унутрашњем карактеру, т. ј. по изразу весела или туге, храбрости или клонулости, благости или жестине, мирноће или стражности. А та разлика лежи у карактеру самога народа народни се пак карактер ствара нарочито према томе каква је земља и какво је поднебље.

У усијаним песковитим степама или равницама, као и на бујним обалама хлађаних река, као и под хладом палама, где је свагде чист топао ваздух, али где и врели сунчани зраци пеку човеку теме, морао се човек онде у немаштини, овде у изобиљу изнурити па је онда у тим клонулим и пренадраженим телима и душа постала мекушија и суморнија те је фантазија дошла на најнеобичније представе.

У том је стању и музика морала бити тужна, сетна и фантастична. Код Инђана и Мисирапа и дан данас је још потпуна кукњава, код Кинеза, Арапа и других народа дридаће што човеку уши вређа.

У Етрурији је музика задржала свој стари туровни карактер а тај је највећим делом доцније прешао на римску музику и одржао се све до данас у талијанској музици, дабогме оплемењен и разведрен свежим животним дахом Запада.

Грци су брзо преобразили оно, што им је у музици било с Истока, као што су год преобразили и богове, слике, законе и све што су добили с Истока. Тај народ, који је мучним обделавањем своје од искони дивље земље и морепловством своју снагу челичио и дух јачао, тај народ, пошто је своју земљу начинио плодном, лепом и у-

бавом, рано је замиловао песму и свирку. Кад се искрчиле шуме и исушиле баруштине, тада се лепо полуострво са својим обалама и острвима засветлело као рај: благо ведро небо, разасртто поврх шумовитих и водовитих брегова, по убавим долинама красна села и градови, свуд красота и милина. Тада се диже рапсод па стаде певати своје песме уза седможицу лиру, тада се разлеже весела песма уз игру и сигру, нарочито пак свечана имна при жртвама и другим божјим службама, па за тим импозантни корови у позоришту. Све сама природна лепота, чисто човечији израз онога што је свако одиста осетио, дакле истина и природа, уз то нежна, умилна убавост и тиха ведрина, која узастопце иде за свачим што је грчко. Па с тога је та музика толико и утецала на народно образовање, а тај утецај неодољиво дејствује и дан данас у песмама нових Грка и одушевљавао је на најзванреднија јуначка дела, нарочито у последњем рату за ослобођење.

У Римљана није музика доспела ни до каквог правога стила. Од етрушчанске и грчке створила се у њих нека манира, која је после препла и у црквену музику. Велику заслугу по ову има папа [Гргур Велики, који је старе корове Грка, што су управо певали само увежбани певачи и то у један глас, преобразио у опште црквене песме за све и свакога па да се певају и у више гласова. Те тако је новији корал са трајнога свога дејства, са свога импозантнога достојанства и са свога високога патоса постао најузвишенија врста музичкога стила.

Амвросије, милански владика, узео је од Грка осам мелодија, које и данас још сваког могу да занесу. Осим тога коралнога певања ушла је у хришћанске цркве и фигурална музика т. ј. извођење песме.

Кад се у XVI. веку у Немачкој и у Швајцарској расцепила црква те се из протестанских црква од претерана страха, да се можда не злоупотребе, сва чулна средства за полешавање службе божје изгнала, нестало је у њих и узвишене црквене музике. Но Лутер, који је и сам волео музику те свирао и у гласовир и у флауту

па и сам неколико мелодија компоновао са свим у духу старог римског црквеног стила, умео је да уведе у цркву црквене песме уз оргуљу. Из тога времена има

дивних мелодија и одиста побожни песници певали су красних песама, нарочито за време тридесетгодишњег рата.

(Свршиће се.)

„ЖЕНА XX. ВЕКА“^{*}

(Наставак.)

Захукао се свет да женскињу отвара све нове путеве живота, отвара јој не само поље индустрије, администрације, него ето у садашње доба и поље науке. Ето и код нас у Угарској у најновије доба отворило се поље науке за даровите женскиње. Истина није тако широм отворено, као што би то човек мислио по славопојима мушких, него је остављено само за оне, за које се с правом може казати „достојин.“

Тим више се мора човек чудити таком писцу од гласа једног Жил Симона, кад у својој књизи може у такој струји написати ово: „Ја много не марим за ову нову науку која од жене гради доктора, адвоката или посланика; нити за нове нарави, које од ње граде или неваљалицу, или само једну превијушу. Зашто? За то што та претварања крију или уништавају мајку.“ А на другом месту опет вели: „Ја не знам под небом позива ширега и истинитијега, од позива материнскога! Може бити да има жена рођених да буду философи, књижевници, државници, уметници и радници; ја се у томе не разумевам ни мало, и да смерно признам, ја у то и не верујем... Али оно што ја тврдо знам и о чем не сумњам, јесте то, да нема жене која не би волела све материнске службе, све што материнство собом доноси. Жеља допасти се, која је рођена са сваком женском страном, мања је и слабија од материнске преданости.“ Ето тако мисли писац о позиву женскиња у супрот данашњој струји времена. Како ли писац жали што се жене удружују са онима који хоће све да поруше, и вели да оне тиме иду против свог задатка и против свога позива.

У свакој скоро глави ове књиге срећемо жене надничарке, које писац са осо-

битом нежношћу узима у заштиту. Он нам приповеда, да је ради проучавања радничког питања пропутовао и проучио радничке прилике по разним фабрикама не само по Француској, него и по Енглеској, Белгији, Немачкој. Код нас овде нису те прилике, па не можемо ни говорити о томе шта све писац у тој ствари наводи, само ћемо рећи, да је невоља матера надничарака, које морају да своју децу остављају саму код куће, док оне иду да им хлеб зарађују на терала друштво и државу у Француској те су се тамо почела подизати чуваришта, дадиљишта и малодечје школе. И код нас има хиљадама матера, које уране рано на посао, оставе децу спавајућу код куће, приправе им шта ће јести кад се пробуде, закључају их, и оду на цели дан у радњу. Зар смо мало слушали и читали за разне несреће које се таким приликама догађају? Зар није боље да се чувају у за то одређеним заводима? Зар не би био позив добротворних задруга, да у првом реду подижу чуваришта, где би се многа деца од несрећа разних сачувала, која иначе пропадну.

Од ванредног је интереса где писац говори о школовању деце, докле допире породица, а докле држава (преко својих школа). Исказује нам своје мишљење о учењу у јавној школи, и о учењу приватном код куће. Даје школи јавној првенство у томе. Велика бојазан матера, да ће им се дете помешати са другом децом, и можда од друге деце што видети или научити, што нејде у васпитни програм кућевни, не може потрети важност јавне школе. И ако признаје, да је девојци мање потребно да се меша у спољни живот него мушкарцима, ипак нам истиче од какве је важности школа и

* У последњем чланку погрешно стављено „Свршиће се.“

за девојке. Напомиње и његов рад у тој ствари у законодавству француском.

„Између оне друштвене науке, која жене затвара у хареме, и утопија неких и неких лакомислених жена које сањају да се претворе у људе, па тим да напусте своју милину а да не стеку нашу снагу, има доста места за жену развијену, паметну, осветљену, смерно вредну, добру саветницу, милу помоћницу и снажну тешитељку.“

После овога нам износи писац рад француске државе за оснивање сваковрсних школа, особито постанак и развитак девојачких школа, рад, у коме је и сам писац био учесник. Као најважније школе за девојке јесу девојачки лицеји и колежи, које су основане 1878. год. Таких лицеја је било до 1888. г. 27 а колежа 26, у којима се скупа учило 6134 ученице. Ови лицеји и колежи су средње школе, које приправљају девојке за изучавање разних грана науке. Само за ове женске средње школе потрошено је преко 37 милијона ф. Прва варош која је добила женски лицеј јесте Монпеље (Париз је тек на шеснајстом месту).

Лицеји и колежи ови спојени су скоро сви са интернатима. Писац нам са француском живошћу црта живот у тим интернатима, и долази до закључка, да ако родитељи већ морају своју децу да дају у интернате, то нека пре даду своју мушку децу, а женску тек онда, већ кад то не може другчије бити. Мати треба своју ћерку да васпитава, а не интернат.

„Можете, ако је прека невоља, сместити своју ћер и даље од вас, али је никад не треба да остављате. Походите је свакад, кад се само може походити, па и чешће. Мислите о њој и дању и ноћу. Непропустите дана да јој не пишете. Питајте је за њене мисли и за њена осећања. Допишујте с њеним наставницама. Будите пријатељица њених пријатељица. Удаљивши је од себе, преко своје воље, ви нисте ни

мало смањили свој задатак; напротив, ви сте га само удвојили. Опет вам кажем: можете је удалити, ако вам другојаче не може бити; али ни Бог ни људи не допуштају вам оставити. То је прва и последња реч о васпитавању девојака.“

Пошто се писац довољно забавио расправљањем питања о васпитавању девојака, прелази на исто тако важну тему — на удадбу. Са великом оштроумношћу разлаже нам писац у чему лежи срећа жене, какве су њене дужности, какав положај она узима у породици и у друштву. Као најглавнији услов среће женине напомиње нам, да је главно њено старање да усрећи свога мужа, и да добро васпита своју децу. Жена којој је то прва и најглавнија брига, неће имати каде да дангуби, неће јој бити дуго време, у коме ће морати тражити другог занимања.

„Има пет хиљада година, како се људи питају: је ли бољи брак по рачуну, или брак по љубави? И од пет хиљада година младићи, од петнаесте до тридесете, већином су за брак по љубави, а родитељи за брак по рачуну. Ова два брака нису ни један добар брак. Добар је брак онај у коме је и рачун и љубав. И то је тако већ пет хиљада година!“

То је питање наравно још увек отворено, и не може се никако у правило стегнути, јер се не може тачно дефинирати, коју дефиницију би сви прихватили, шта је рачун, а шта љубав? Писац нам и вели да не треба слушати оне обичне проповеднике љубави, што се зову драмски писци, јер што нам они за гледање начине, то није тако у животу.

„Кад они граде Севиљског берберина, увек предпостављају да је љубав вечита, јер њима треба та предпоставка за пети чин; а кад граде Фигареву свадбу, онда предпостављају, да љубав траје само годину или две дана, јер им је та предпоставка потребна у почетку комада.“

(Наставиће се.)

РУКОПИС И КАРАКТЕР.

(Свршетак.)

Деца већином пишу слично док се писању уче. Већ кад писање почне служити за фиксирање мисли и осећаја показује се, више или мање, одступања од школског рукописа. Слова су можда нагнута лево и тачка на **ј** одбацивана на лево, или стоји управо над **ј**, притисак, јачина потеза нешто су можда слабији или јачи, велика писмена имају својствене украсе или простоту ближе штампаријском типу слова, на се можда домаћају и горњег реда и т. д. И баш у том сталном одступању од школског рукописа хоће да се покаже особина, својство једног рукописа. Сва одступања морају имати неки природни основ. И ма да се обично каже да то све зависи од положаја хартије и т. д. ипак су баш та удавања у самом карактеру пишчевом, нити зависе баш само од вођења руком. Израз рукопис може бити и нетачан. Та удавања наступају и тада, кад се пише ногом или устима, или кад се у коме случају перо или писаљка мора да утврди између лактова. Баш су познати случајеви где људи безруки, пишући којим другим чланковима, показују најкарактеристичнији „рукопис“.

А да ова нехотична удавања или одступања од школског рукописа зависе од ума и карактера пишчева, показују од најновијег времена и врло интересантна хипнотичка испитивања, која иду свакојако у прилог графологији.

(Ових дана један графолог моли особито лица чисто плава или црномањаста да му шаљу своје рукописне угледе ради неког зналачког испитивања графолошког а не искључује ни смеђе; златокосе и т. д.)

О новој науци, како се узима, о графологији, може се данас најозбиљније говорити, јер је и она један извор, који се може црпсти ради истинитог познавања људи.

А ко би у то посумњао и не би хтео веровати ни сазнати, тај би могао ради забаве у друштвима огледати основаност графолошких закона.

Госпођа нека горко се потужила абату

како се преварила у пријатељици. „Да сте, госпођо, познавали графолошке законе“ одговори абат „ви се никад не би упуштали у пријатељство са том дамом, јер њен рукопис обелодањује необичну себичност и притворност.“

Кад би овде могли придодати неколико карактеристичних факсимила рукописа очигледно би се могле показати неколика графолошка правила.

Тако већа или мања осетљивост показује се у више или мање косом положају писмена или потеза. Врло коси потези су знак јаких, дубоких осећаја и страсности. Где над срцем разум господари, где је разлог јачи од осећаја, ту су писмена нешто тек ускошена на десно. У хладнијих природа, умерених разумних људи поједини потези показују тежњу да заузму положај усправно. У лево нагнута писмена наговешћују самосавлађивање, енергичну тежњу душевних снага, да постигну унутрашњу равнотежу. Доброта, мека ђуд, чешће се удружује са нешто слабе воље. Графолошки се то показује у округлини оних потеза, који су на доњој страни слова, што би се могло представити једним непрекидним **и** или **ш** или **т**. Ту су слова један с другим везивана најчешће кривим линијама, па и онда, кад треба да су косе, (оне личе на почетак слова **л** или **м**). Егоизам — кад се на крају речи завршна коса или црта или незнатан савијутак враћа слову од прилике као изврнута запета или каква кукица. Ако се слова у једној речи постепено повећавају до на крај — онда су сведоци поштене, искрене душе, велике искрености. То се најчешће виђа у дечјих рукописа. Одлучност најбоље показују снажно окрајене попречне линије (као у **ћ**) или издужене (као средња у **ж**) и т. д. Поноситост показује се лепо у степенастом извођењу двају или трију црта једнога слова, понајпре великих, као **Т**, **М** и т. д. Црте извучене јако, с притиском, тј. тешки, пуни потези и повлачења показују јаку вољу и енергичност. Потези без икакве сенке као и цео рукопис — нерешљивост,

несталност у одлукама, слаба воља. Фини, коси потези — фини осећај, без матерајилистичких интереса. Идеалне снове често обелодањују и по гдекоја врл. положено исписана слова. Затворену, неискрену природу показују слова нејасна и у облику нуле. Црте дипломатије и лукавства су у потезима где оскудевају витке црте и округлине слова, где нема ни једне погрешне или избрисане речи и т. д! Јаку логику, брзо мишљење, љубав диспуту, продуктивност идеја, душевну самосталност — видимо у опште у начину везивања или растављања појединих слова у речи. Н. пр. кад се тачка на **ј** узме као полазна црта за идуће слово, или црта са **ћ**, са **т** (малог или великог) и т. д. Љубав ка истини, искреност — показују слова која су већином отворена, а по правилу ваља да су затворена као **д**, **о**, **а**, **в** и т. д. Ко сувише полаже на спољашност, ко је сујетан, површан — у тога су потези веома комплицирани и китњасте, без потребе продужени и додати и т. д. Нарочито пак кад упадају у очи чести додатци (апендикси) на словима где нису потребна — онда значе наклоност пишчеву ка лаком критиковању. Кад такви украси и додатци падају углавито на доњу половину слова значе још тежње реалистичне, љубав материјализму. Осећај за лепо, осећај уметнички, укус, отмена простота — огледа се у грациозним облицима, у хармоничној простоти појединих слова. Живахност, ведрина — познаје се у игри црта пре основних црта у почетном слову, у затрчаности, у теку, у уздицању појединих линија на више, или у она два три потеза којима почиње реч али тако, да се главни део речи никад не губи из вида. Самосталност се огледа и у кратким окрајцима оних потеза, који су завршни у једној речи. Оскудица тих потеза и кукица — способност пожртвовања. Противуречност и упорство — у дугим и стрменитим потезима. Ти савијутци или су незнатни или их нема. А кад по неко у почетку речи слово почиње цртицом, која јој не треба, — значи да је писац одарен саркастичним и досетљивим духом при разговору. Код жена, које радо заповедају у газдинству, и које радо играју улогу „Топ-

angeberin“ — налазимо као црту тога својства пењање и седање савијутка на доњу основну линију код слова **д**, **ј**, **ћ**. Једно, то јест неграциозно пребацавање завршне црте преко доње јаче, осећање.

Промениво расположење огледа се просто у промењивом положају слова. Задовољство собом самим — у скраћеној и јако повученој стоји великог **Д**, која изгледа као да лебди у ваздуху и т. д.

Разуме се има још врло много знакова, по којима се један рукопис оцењује, и који често зависе једни од других.

Оволико о графологији већином по једном чланку у „Icaea“ и „Stein der Weisen.“ Ко би желео да се с графологијом боље упозна и њоме боље послужи, нек набави „Système de Graphologie. L' arte de connaitre les hommes d' après leur écriture“ par Michon 1891. 10 ed. Paris, aux bureaux de la Société 62. rue Bonaparte. 323 стр. 3 Fr. Или „Zur Psychologie des Schreibens“ v. prof. Dr. Preuyer. Код L. Voss-a, Хамбург 8 Mr. Или „Lehrbuch der Graphologie, v. L. Meuyer, Stuttgart, Union, 246. стр. 5 Mr. У Минхену је ове године установљен „Institut für wissenschaftl. Graphologie (Neureuther. Str. 3. I. власник Hans H. Busse.) На захтев шаљу, ради бољег обавештења, своје проспекте и ценовнике. У том се заводу оцењују рукописи, разуме се, по одређеној награди, према опширности оцене. Или се дају часови учења, набављају књиге из графолошке књижевности. По цену од 2—7 дин. добијају се краћи или подробнији описи карактера према послатим рукописима. А кога би иначе ма што друго занимало из граница графологије, без сумње ће, за награду, добити жељени одговор.

Најпосле нек су приложене овде и две три кратке оцене о својствима неких младих Српкиња по суду једног Немца, али по свој прилици једног не баш веома оглашеног графолога.

1. Осетљива, добродушна природа, зрелог сте размишљања, на ипак мисли вам иду живахним каткад немирним током. Проста, природна, предусретљива, образована, имате чуло за вештине.

2. У ове даме је видна особина одлучност и јака воља; живахност; брзо узбу-

ђивање, које не траје дуго; образована је и не без добродушности; није тврдица, пре издашна.

3. Идеализам, машта и јака снага у-ображљивости; образованост; осетљивост, искреност, добросрдачност, јака воља, живахност; али по каткад мало тачности и брижљивости.

4. Врло енергичан карактер са живахним скоро немирним духом, практичних и реалистичких тежња, предузимљива, про-

Београд 96.

стодушна, радо критикује, али није без добродушности; има црта које сведоче добру логику, велику сталност, обазривост у поступању и оштру интелигенцију.

5. Једна осетљива, права женска природа, па има прилично јаке воље, али без особите самосталне енергије и постојаности, покретан осетљив дух, машта, снажно у-ображавање, добродушност, живост, образованост и интелигенција; али ви не допуштате, да вам се противуречи, и подложни сте веома промењивом расположењу.

Цв.

Д О П И С.

У Дубровнику фебруара. Тешко да сте до-сад имали дописа из нашега дичнога Дубровника. Ја ево већ по други пут проводим у овом благом поднебљу зиму, те хоћу да се сетим нашега „Женскога Света“ па да му пошаљем ово неколико редака.

Не можеш бити у Дубровнику, а да се не сетиш његове славне прошлости. Излазе ти пред очи ти велики људи, који су се у Дубровнику родили и његову славу по свету разносили.

Да! Велики људи носе и своје време са собом и од обојих остаје само спомен, који као астрално тело над гробом те прошлости светли. Тако ми се чинило кад сам се први пут пред Гундулићевим спомеником нашао. Истина Дубровник се и данас развија, он има и данас својих славних синова: старога Матију Бана, дра Богишића, па од млађе генерације Лују Војновића, али тек је слава Дубровника у прошлости.

Недавно понела сам се на врх Петке.

Петка, то је највећи брег на далматинској обали, који је до горе шумом обрастао. Ту, са врха Петке, велнчанствен је, управо чаробан поглед на Дубровник. Гледајући са Петке на Дубровник чинило ми се да дух Гундулића Дубровник облеће, да лети поврх сивога мора, преко камених гора — да тај дух хоће да да Српству нову, свежу снагу, да му улије културу, којом је Дубровник некад на дику нашега народа пре неколико столећа још сјао. Чинило ми се, да тај дух Гундулићев непознаје раздор међу Србима и Хрватима, него да их заједничком љубављу обухваћа. Са високе Петке, чинило ми се као да на истоку грми и сева, као и да се и код нас вихор дигао, да се море страшно узбуркало, па на том мору да плови брод наше будућности. Дао би Бог, да они прваци, који тим бродом управљају, умеју обићи све стене страсти и међусобног раздора, како би их потомство благосиљало, те дух Гундулићев ту будућност провејавао.

Савка Суботић.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ШКОЛЕ.

За занатлије. Бечки технички занатски музеум отворио је ове године курс (течај) за обућарски и грађевинско-столарски посао. За прве траје курс шест недеља, а за друге осам. Курс ће се држати четири пута у години,

први се отпочео 11. марта о. г. по н. к. Молбе за ово шаљу се управи тога музеума, а примљен може бити мајстор или калфа, кога препоручи општина, задруга, или трговачко занатлијска комисија Школарина за обућаре је 25 ф. а за грађевинско-столарске послове 45 ф. за курс.

Женска учитељска школа. Народна скупштина у Београду донела је закон, да се тамо подигне засебна женска учитељска школа. До сад је иста била спојена с вишом женском школом и није могла да развије прави свој задатак, сад ће засебна учитељска школа од 4 годишња течаја (било је до сад 2 год. течаја) моћи дати држави далеко спремније учитељске снаге.

Српска гимназија у Сарајеву. Покојни добротвор народни Ђорђе Николајевић, дабро-босански митрополит, оставио је фонду сарајевске гимназије 15.000 фор. Кад се то дода на оних 80.000 ф. што је на исту цел оставио пок. Тузлић, а којим је руковао г. Коста Вучковић у Сплету, онда ће овим прирастком бити осигуран опстанак ниже гимназије, коју ће општина сарајевска, по свој прилици, отворити идуће школ. 1896-7. год.

ИЗ ДРУШТВА.

Нова српска женска задруга основана је у Госпићу. Сазнали смо из поузданог извора, да се спремају и Сомборкиње на удружење. Тако ћемо, у име божје, ући ове године са задругама нашим у другу четвртину стотине.

Вршчанке су имале своју ред. глав. скупштину на Три Јерарха. За начелницу је избрала по ново гђа Јелена Деметровићка, за подначелницу гђа Софија С. Петровићева, за благајкињу гђа Мила Ј. Недељковића, за перовођу г. Бура Брашован учитељ. За одборнице гђе: Ана Милосављевићка Ана Б. Петровићева, Драга Лолићева, Александрина Ј. Обрадовића и Тереска Малушева. За чланове саветнике: г.г. Јован Малушев, Милутин Трбић, пароси, Љуб. Рајић умир. судца, Никола Брашован учитељ и трговци: Јоца Недељковић, Бранко Драгић и Бура Богдановић. За прегледачице су избране гђа Савина Брашованова, Тина Ђорђевића и Мила Марковићка Задружно имање износи 2790 фор. 38 нов.

Задаркиње су имале своју другу годишњу забаву на Сретеније о. г на којој су суделовале гђице Д. и М. Симићеве и Талпо, ученик осн. школе М. Синобад и гђе: М. Баљак, З. Јакшину Кулишић, Д. Јакша Ковачевић, и г. Бронзић, Јанетовић и Зец. И материјалан је успех ван очекивања био 250 ф. чистих.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Јаја за насад. Фирма Мах Pauly у Köflach-у Штајерској препоручује јаја за насад од брамакокошака, холандских црних са великом белом капом, хоуданских, штајерских, сребрних падовских, ландханских, сребрних вијандота, талијанских малих (кепеца), кокинхина, ердељских головратих, доркинга, јокохама; емдеских голпјатских гусака; пекиншких патака (хинеских) великих штајерских патака. — Кокошија су јаја од 15 до 50 н. комад, гушчија 1 ф. а пачија 20 нов.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Лизање и зарезивања писаљке. У Берлину, пре кратког времена, посекао се неки браварски момак, кад је зарезивао писаљку и у раницу му доспе мало графита. Одмах сутра дан букне му рука, па после и цела страна и момак умре од отроване крви. Даље је лекарски констатовано, да од лизања писаљака долази катар у цреви. Опсмињу се дакле родитељи и учитељи, да пазе на ово и да децу одвикавају од лизања писаљака и оловака, а при зарезивању ових, да пазе, да се не посеку.

РАЗНО.

Покојни Милош Зечевић, професор на вел. школи у Београду, упокојио се фебруара месеца о. г. и оставио је 40.000 динара на добротворне цели, а наиме: 24.000 динара за сироте ђаке у вел. школи и 16.000 дин. за сироте ђаке крагујевачке гимназије. Беше и сам сиромашак, па је знао, шта је то учити и сиротовати. Нека му је слава!

Краљ Александар даровао је дому сиротне деце у Београду 1000 динара.

Дабро-босанска митрополија. По „Источнику“ било је у истој митрополији 1894. г. 193 цркве, 5 манастира, 227 парохија, 27 прота, 205 свештеника, 4 јеромонаха, по 1 синђел и протосинђел, 2 игумана и 4 архимандрита; — 475.502 душа, које живе у 59.217 кућа; села има 2.148. Те исте године годило се у тој митрополији 20.871 деце, а умрло је 18.377 душа. Прирастак: 7494 душе.

Захвалница. Будимпештанске госпоје из најотменијих кругова предале су кр. уг. министру

богочасти и јавне наставе, др. Јулију Влашићу, захвалницу са 1000 потписа, што је и женске припустио универзитетским наукама.

Марко Добројевић трговац из Крупе, који је

скорим половином свога имања оставио фонду своје општин. нар. школе (42.000 ф.) поклонио је још 3000 ф. бихаћкој школи и обезбедио јој опстанак. Слава му!

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Новосаткиње су имале 7. (19.) марта о. г. своју прву одборску седницу, после овогодишње скупштине, под претседништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке.

Кад се прочитали и оверовили записници: одборски пре скупштине и за тим скупштински, поздравила је председница присутне нове часнице и одборнице са топлим изразима и изјавила наду, да ће нове чланице помоћи свим силама, да се интереси друштва унапређују.

За тим се прешло на расправу ско оправке крова у друштвеној кући и овлашћена је начелница и перовођа, да оправе кров и ако за сходно нађу, да претворе садањи магазин од сокака у стан, односно собе.

За овај пар није било других важнијих предмета.

Турско-бечејкиња.

Задруга је имала чланова 27 редовних и 30 помагача. Врну чланацу ове задруге, Марију Димитријевићку рођену Поштићеву, истргла је смрт из средине њезине породице и ове задруге. Светао јој спомен!

Имање задружно износило је концем 1894. године 1514 ф. 64 новч. Приход у години 1895. изнео је 459 ф. 64 н., а издатак 335 ф. 83 н., тако да је задружно имање 1. јануара 1896. г. износило 1638 ф. 50 н.

И у минулој 1895. години добила је задруга знатан прилог од овдашње народне штеднинице у своти од 100 ф., на чему је одбор управи завода у своје време изрекао захвалност.

По закључку управног одбора позвате су чланице ове задруге и све Српкиње из Бечеја и Врањева, да се претплате на календар „Српкињу“, на коју се и сама задруга претплатила.

Задруга је држала лист „Женски Свет.“

Уписала је 5 комада акција „Српске Банке“ у Загребу.

Задруга се уписала за члана потпомагача

„Српског учитељског коввикта у Новом Саду“ и уплатила 10 ф. у име прве рате.

На милостиње издала је 24 ф.

Задруга је давала (а даје и сад) 5 ф. месечне потпоре одличном ученику Сими Перићу, који је овдашњи син и учи се у српској вел. гимназији новосадској.

Одела је у своје време 6 мушкараца и 6 девојчица, што походе овдашњу српску основну школу.

Приредила је у очи нове године беседу с игранком, која је донела преко 100 фор. чиста прихода.

Прорачун за 1896. годину креће се од прилике у истом оквиру, као и лашке.

Листа часника и управног одбора за 1896. гласи овако: Председница је Даринка Малетића, потпредседница Катинка Стојковића, благајкиња Љуб. Подгорчићева а чланице одбора: Ангелина Шићаревића, Даница Радивојевића, Драга Гавриловића, Ленка Поповића, Мара Давидовића, Милка Миловановића, Мила Ранковића, Наталија Јаковљева, Нина Рајзер, Софија Нићина, Теодора Сивчева и Тинка Рајковића. Тајник је др. Богдан Давидовић.

В. Кикинђанака.

На Сретење Господње о. г. била је сазвана скупштина „Вел.-кикидске добротворне задруге Српкиња“, но како се није искупио довољан број чланова, то се скупштина одложила за идућу суботу 10. ов. м. у 2 часа по подне у дворани црквеног дома, у којој су присутни правоваљано решавали. Ми смо добили билансију на приказ из које видимо следеће: Задруга има 3 добротворке (умрле су), даље 72 редовна и 8 помажућа члана. Завршни рачун за годину 1895. гласи овако: примак: 1. Готовина из 1894. год. 81 ф. 58 н. 2. Чланарина и уписанина 329 ф. 3. Помажући чланови 21 ф. 4. Добровољни прилози 307 ф. 33 н. 5. Заостатак чланарине из прошле

године 6 ф. 6. Ванредни примак 344 ф. 60 н. 7. Камата на главницу 343 ф. 10 н. 8. Из штедионице извађено 449 ф. 4. 9. Аренда од земље 348 ф. Свега: 2180 ф. 65 н. Издатак: 1. Припомоћ сиротињи 452 ф. 67 н. 2. Одевање сироте школ. деце 514 ф. 40 н. 3. Друштвене потребе 20 ф. 93 н. 4. Непредвиђени издатци 363 ф. 98 н. 5. Послуга 44 ф. 6. Уложено у штедионицу 493 ф. 10 н. 7. Порез и пристојбе на земљу 238 ф. 58 н. 8. Готовина благајнице 52 ф. 93 н. Ова задруга има у „Првој диштриктској штедионици“ 7270 ф. 50 н. Осим тога има 6 ланаца ритеке земље у вредности 2400 ф. Као што се види ова добротворна задруга Српкиња стоји врло добро.

Винковкиња.

Извештај о добровољним прилозима од забаве коју је приредила на Сретеније 2. (14) фебруара 1896. Добротворна српска женска задруга у Винковцима.

Г.г. Др. Паја Ковачевић 8 ф.; Антоније Ди-

митријевић из Земуна, Јаша Дуићерски из Сентомаша по 5 ф.; Јозеф Лернер 4 ф.; Тока Јанковић, Густав Кулчар, Жарко Станић и Радивојевић из Вуковара по 3 ф.; др. Ђорђе Милашиновић, Рудолф Хен, Никола Јанковић, Халас Ђорђе Рајић, Вукашин Миланковић, Милутин Шумановић, поп Моја Мишић из Краљеваца по 2 ф.; Алберт Бек 1 ф. 50 н. Мавро Хирт, Антон Ризел, Софија Стојановић, Ружица Бркић, Коста Шимић, Перса Арсенић, Арсеније Поштић из Хопова, М. Анастасијевић, Рада Чобанић из Шида, Лаза Томић, Шандор Панић из Вуковара, Станојевић из Осека, Панта Поповић из Шида, Рајзингер, Плавшић, Симо Дакић из Бос. Шамца по 1 ф.; Ева Јанковић, Хајду, Кадар по 50 н. Свега прилога 68 ф. Од улазница 163 фор. Свега 231 ф.

Свима прилагачима изриче се најтоплија благодарност

У Винковцима 5. (17) марта 1896.

Пр. перовођа:
Др. Стеван Стојковић.

Пр. председница:
Јелена Јанковић.

ПЕСНИШТВО.

ДУША МИ ЈЕ ДАВНО ЗАЖЕЛИЛА . .

Душа ми је давно зажелила,
Хај, да имам соколова крила,
Или да сам у горици вила,
Што је Српству тако омилила,
Па да српским ја полетим свјетом,
Српске моме да закитим цвјетом,
Да их китим ружом и шимширом,
А надахнем рајевином, миром,
И даривам небескијем даром,
И напијем божанским нектаром,
А у срца да улијем њина
Прве капи најслађих милина! . . .
Да их себи ја привучем близу
И обучем у небеску ризу;
Да им ставим вијенце више главе,
Што с' у Српству тако радо славе:
Црњен боју, плаву и бијелу,
Нашу славу, историју цјелу!
Да савијем муње и облаке,

Урнебесне громове опаке;
Да сакупим понајљепше сјаје
И проберем прел аљећа баје,
И сунчеве да проберем зраке —
И све друге божанствене знаке,
Ко мјесеца, звијезду даницу, —
Умиљату и красну зорицу, —
Да их сравним с' анђел'ма у рају,
Што божанским свјетлицима сјају! . . .
— Али на што таковога збора?
Али на што таква разговора,
Кад све дражи на њима се виде,
Да с' пред никим никад не застиде,
Не замоле, не запросе дара,
Ни светиње са каква олтара.
Племенитом не зажеле душом,
Да се ките туђинскијем сушом!
— Њима ј' небо даривало дара,
Поклонило племенита жара,

И обукло у чистоту жарку,
Даривало сунчаницу јарку,
И улило у ердашца њи'на
Безброј сила и безброј милина,

Сарајево, 25. јануара 1896.

А најљепшу што се љубав зове,
Која Српству тако красно гове! . .
— Истина је, истина је жива;
Сво блаженство на Српки почива!

Михајло Милановић.

ЗАБАВА.

МАТИ.

Као практични лекар, тако приповедаше др. Н, имао сам и сувише прилике, да видим беду и јад а уједно догађаје и ретке примере љубави и нежности, који су оставили у мени траг сећања, а особито један, на који се и данас, после толико година, сећам и који ми још лебди пред очима као да се јуче десно.

Уморан и искрхан дођем једно вече кући, и тек сам сео да се одморим од силног хода и трчкарања, кућне звонце зазвони а слуга уђе у собу и пружи ми посетницу.

— У ово доба не примама никога, зар и то не знате? повичем љутито слузи.

— Опростите милостиви господине, али странац није болесник, два пута је био овде и тражио Вас је. Рекао је, да има с Вама врло важна и прешна разговора.

Узнем посетницу да видим које тај странац и како се зове. На посетници је стајало име Виљема Нордека, мога школског друга и пријатеља. Пођем му у сусрет и дочекам га раширених руку.

Бејаш пријатно изненађен и обрадован, јер се шест година нисмо никако виђали и састајали.

— Чему имам да захвалим, те смо се онет састали након толико година? Да ли да сматрам твој долазак као пријатељску посету или ми долазиш у важнијим стварима?

Виљем погне главу.

— Зао удес и тужне прилике нагнале су ме у Берлин, да у тебе потражим помоћи. Из мојих писама познато ти је, да сам се оженио и да своју супругу обожавам . . Моја је Хедвига, тако јој је име, болна, врло болна. Боле је очи . . .

— Умири се, драги пријатељу, нестаће те боље и твоја ће госпа онет бити здрава као и пре.

— Ја бих био најсрећнији човек, кад би тако било. Али бојим се, да се не испуни слутња наших лекара; да не наступи вечито слепило. Кад сам то од наших лекара чуо, као луд дојурно сам с мојом господом и децом у Берлин, да овде од тебе, од вас свију потражим помоћи. Помозите ми, тако вам Бог помогао! Немојте ме оставити у овој несрећи и беди, светуј ме, шта да чиним, ако је нужно ићи ћу у Париз, Лондон, а ако и тамо не нађем помоћи, ићи ћу на крај света.

Узалуд сам говорио Виљему, да ја нисам очни лекар, него да ту мора потражити савет и помоћ у каквог знаменитог специјалисте, све то није помогло ништа. Виљем је знао да нисам очни лекар, али је искао од мене, да се ја, не као лекар, него као пријатељ његов примим да руководим лечење и да позовем знамените и припознате лекаре; да се с њима посаветујем, може ли се његова госпа излечити или не.

То је захтевао Виљем од мене, као од свог пријатеља, јер је он у Берлину стран и посве непознат.

Ово поверење Виљемово дирнуло ме је свим и упутим се хотелу.

У елегантно и раскошно намештеном салону, на поду, лежале су дечје играчке, а завесе су биле спуштене. Код прозора подео се на столицу један малиша, могао је од прилике имати шест година, и гледао је вреву и жагор на улици. С противне стране на дивану мирно је лежала једна госпа, а поред ње девојчица, право мало анђелче.

Виљем ме задржа и тако остадосмо у предсобљу.

— Мајко! повиче девојчица и пољуби је у руку. Мајко моја слатка, зашто и ти не одеш

прозору, напољу је тако ведро, лепо и пријатно, сунце тако мило сјаје, а улицом шетају многа деца са својим мајкама. Зар не можеш више да видиш? Напољу је тако лепо и пријатно, а овде у соби тако је мрачно и жалосно!

Мати дубоко уздане.

— Је ли мајко моја, мене можеш да видиш, ја сам тако близу код тебе. — Девојчица је све то говорила брзо и наивно.

Болесница се подиже, пружи руку, обгрли девојчицу и стисне је на груди

— Јесте злато моје, још те видим, поче мати да говори и пољуби злаћану косицу свог милог чеда, за тим продужи: још те видим, али ко зна . . .

Виљему се очи наводнише.

— Деца муче сиротицу! рече он и уђе у собу.

— Хедвиго драга, рече он и пољуби је у руку. Довео сам ти једнога госта, мога доброг пријатеља; доктора Валтера. Он ти не долази само као лекар, но уједно и као мој добар пријатељ.

Госпа се подиже пружи ми руку и горко се насмешу.

— Жао ме је, господине, рече она, што Вас нисам пре упознала и видела.

Сад тек, пошто ми се очи навикнуше на мрак и помрчину у соби, могао сам пажљиво да посматрам госпу. Била је млада и особито лепа. Сета и жалост покривале јој лице. Црте на лицу биле су врло fine и нежне, једном речи, на први поглед учинила је на човека најпријатнији утисак, но у исто време до дна душе ганула је човека њена несрећа.

У почетку смо говорили о обичним домаћим и породичним стварима, а мало смо тек додиривали друштвена и шира питања. Доцније дозволе Виљем служавку и наложи јој, да изведе децу из собе, а уједно се и сам удали; то је био знак да почиње лечничко испитивање, при ком и он, ваљда из страха, није хтео да буде.

Почех пажљиво да испитујем очи. Што сам више испитивао, постајао сам све озбиљнији. Опасност је била прилична. Бело на оку, биона све је већа и већа бивала.

Пошто сам с испитивањем био готов и пошто сам преписао шта се има чинити, осетим меку врелу руку моје болеснице на мојој руци.

— Господине, рече она полугласно, немојте ништа крити од мене, реците ми праву истину,

могу ли се спасти, или ћу остати вечито слепа?

Погледам јој лепо и тужно лице и трудио сам се да је потпуно уверим и осведочим о оном, што и ја сам нисам веровао.

— Не варајте ме, прекиде ме она. Не варајте ме. Постанак, развијање и име болести не важе и не вреде код мене ништа. Главно је питање, да ли ће вечито трајати ова ноћ и помрчина, која ми се навукла на очи? Зар да морам у цвету своме, у својој двадесет шестој години бити мртва за овај свет? Зар да више не видим сјајно сунце, моју милу дечицу, моју узданицу? Зашто ме свемогући тако љуто казни, чије грехе испаштам ја сад, те морам да сам жива, а опет мртва за овај свет.

После тих речи поче госпа да плаче. Кад сам видео, колико јој је драг и мио живот и колико се плаши да не остане вечито слепа, наумим и предузнем да јој рекнем праву истину.

— Умирите се, милостива, почех ја. Верујте ми, као старијем и искуснијем човеку, ваша боља и несрећа и ако је голема и велика, није така, да због ње морате да очајавате. Има у свету много већих несрећа но што је ваша.

— Како? Шта? Тек сам отпочела да живим, а већ да морам осуђена бити на вечито слепо и неспособност за сваки рад? И као така да паднем на терет оном, за кога бих и свој живот дала? По вашем мишљењу и суђењу то није несрећа? Колико бих већма волела и саму смрт!

— Милостива, ви узимате ствар с најгоре стране и нисте ме разумели. Признајем и нећу да поричем, да није ваш положај и стање врло критично и опасно, али толико вам могу још рећи, подвргните се операцији, и ја не сумњам, да вам се вид неће повратити.

Госпа скочи.

— Ви сте дакле убеђени, да је могућа операција?

— Потпуно сам осведочен и уверен. Овде код нас у Берлину стоје вам на расположењу славни и признати лекари и научници, код којих долазе болесници из најудаљенијих крајева света. Још данас ићи ћу професору С. молићу га, да вас сутра посети и радоваћу се, ако вам потврди моје речи. Но унапред вам морам рећи, да је операција врло опасна, од вас се иште мир, храброст и присебност, ако то не буде, не само да операција неће помоћи, но искључује се и сваки даљи покушај и лек.

— Све ћу учинити, господине, што год за-

хтевате. Каква срећа, да опет видим свет, сунце, Виљема, моју децу!

При тим речма лице јој засја и осећала се веома срећном. У тој неизмерној радости ухвати ме за руку и принесе је устима. На тај начин хтеде ми исказати своју захвалност и то ме дирне сасвим.

— Драги господине докторе, поче она да говори, као да је тиме хтела да се извини, не можете да појмите и да представите себи, зашто ме губитак највећег дара божјег, очњег вида, доводи у очајање. Дуго, дуго била сам сироче, и ако имућно, остављена и усамљена. Нисам знала шта је то срећа и међусобна породична љубав. Била сам као роб, нисам знала за слободу. Ох, златна слободо! Тек кад сам пошла за вашег пријатеља, почела сам да живим. Он и моја деца једино су ми благо и срећа, за њих бих дала и свој живот. Помисао, да моје миле нећу моћи више видети и гледати; да им нећу моћи и на даље бити одбрана, него шта више, да ћу им пасти на терет, ето, та ме мисао чини несрећном и доводи до очајања.

Још није госпа последње речи ни изговорила, а Виљем уђе унутра. Госпа му пође раширеним рукама на сусрет.

(Свршиће се)

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗИ.

Естетика, или наука о лепоти, за школу и народ написао др. Стеван Павловић. Обдарила „Матица Српска.“ У Новом Саду, у штампарији Браће М. Поповића 1896. Цена 2 круне или 1 фор. а. вр.

Да је овака књига била од потребе за наш народ, показује и та околност, што је сама „Матица Српска“ више година расписивала стечај за овако дело; и ово је прва књига ове врсте у нас Срба, која систематски али ипак популарно и разговетно тумачи законе о лепоти и вештини.

Књига је намењена поглавито нашим Српкињама из образованијих кругова и она ће их упознати са свима законима лепоте у сликовној и гласовној вештини, као што је писац рекао; а како знамо, да писац влада језиком и његовим законима, ко ретко који наш књижевник, то ће Српкиња из ове књиге научити и законе свога језика; те и са те стране заслужује књига сваке препоруке.

— Виљеме, повиче му она, лекар тврди, да још нисам сасвим изгубила вид! Твоја сирота Хедвига неће ослепити. Свемогући творац отклониће ту несрећу од тебе и поклониће нам још много радосних и срећних дана! Плачући полети му у наручје

Искрено саучешће у њеној несрећи, као и пријатељство према Виљему, гонило ме је, да употребим све могуће, како би отклонио црну аветињу и несрећу, која је претила, да ће унесрећити ову породицу.

После неколико дана искупише се више славних лекара у хотел. Нисам се преварио, и они рекоше, да је операција нужна и могућа, но додаше, као и ја, да је иста с великом опасношћу скопчана.

Болесница је обећала, да ће све чинити, што год јој се заповеди. Помисао и нада, да ће опет прогледати, непуњавала је највећом радошћу и дала јој снаге, да може све јуначки поднети. Но професор С. није хтео одмах да почне операцију, одложио је за неколико дана, док се болесница душевно и телесно сасвим не опорави. Ово сам имао ја да чиним. Што сам више бивао у додиру с госпођом, све сам је већма учио поштовати. Успео сам, да је сасвим умирим, и тако умирену да је предам професору С.

Златна књига за ратаре, или упутство у пољској привреди, сточарству, вртарству, пчеларству и свиларству. С немачког прерађено. У В. Кикинди 1896. Издање и штампа српске књижице и штампарије Јована Радака, код св. апост. „Тирила и Методија.“ Цена 2 кр. или 1 ф.

Наш се свет бави већином ратарском струком, па и онај, што је обукао капут и оне, што носе шешире, нису се отуђиле од ратарских или економских послова, јер се без тог ретко који може одржати, а још мање напредовати. Ми знамо, да би многа отмена дама радо заеукала рукаве, особито по селима, те насађивала квочку, помузла краву, нахранила свиње и т. д. али је невешта и неспретна; није видеала, а није имала, можда ни прилике, да се тим домаћим пословима привикне; па ова ће јој књига пружити многе поуке и упутства, како ће у том поступити, или ако хоће, како ће запатити пчеле и неговати свилену бубу, те не треба да жали 1 ф. па да се и тој лепој и корисној страни кућевне привреде поучи и упути.

Бубањ лист за шалу и забаву почео је излазити у Вршцу од Ускреа (24. марта) о. год. Бубањ ће излазити трипут 1. 10. и 20. сваког месеца, а стаје годишње 3 ф. За Србију и друге крајеве 8 динара. Одговорни уредник је Анта Велић а главни сарадник: Др. Казбулбуц. Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Бубња.“

„Българка.“ Под овим насловом почео је од ове године у Чирпану у Бугарској да излази месечни лист за васпитање, хигијену, економију, женско питање, литературу и друга разна поучна питања. Уређује га А. Н. Крашовска. Цена је годишње: 2 лева (динара) за Бугарску а за остале земље 2:50 лева. И претплата књиге и рукописи шаљу се: до Редакцијата на „Българка“ в њ гр. Чирпан њ. Штампана се у Пловдиву у печатњи „Јединство.“

Наша браћа Бугари су на просветном пољу млађи народ од нас, па ево у њиховом колу нашло се већ женскиња, које покрећу лист за домаће и народне потребе. Ми се радујемо томе и упозоравамо наше Српкиње, да се и оне отимају више за јавне и народне интересе.

Љубичице. Дарак доброј деци од тетка Даринке и тетка Дане. У В. Кикинди 1896. Издање и штампа књижарнице и штампарије Јована Радака, код св. апост. „Ђирила и и Методија.“ Цена 12 нов.

У овој књижици има шест песмица и шест приповетчица за децу мушку и женску. И песмице и приповецице су удешене, да их деца испод 10 година могу читати и разумети и из њих се поучити, те препоручујемо родитељима који имају дечицу у основ. народним школама, да купе деци овај прави дар од тетка Даринке и тетка Дане.

Прославна споменица четирестогодишњице ободске штампарије. Издао прославни одбор. Цетиње. Државна штампарија 1895.

Књига ова има 289 страна велике осмине и 7 слика. Прославни је одбор прибележио ту све, што се писало о овој прослави пре и после прославе; све поздраве писмене, усмене и брзојавне; све говоре овде онде држане том приликом, те је тако тај одбор оставио потомству верну слику расположења народног према овој културној и реткој светковини нашег народа.

Слава. Под овим насловом, почео је од нове године у Нишу да излази месечни лист у свес-

кама од три табака под уредништвом г. Милана Башића професора. Власник г. Ниња Ивковић; а штампарија Ж. Радовановића. Цена је листу за Србију: годишње 4 динара, а за остале земље 6 динара или 3 фор. а. вр. Поједина свеска 0:50 динара.

До сад је изашло две свеске: за јануар и фебруар о. г. а намењен је народу и омладини.

Ово је права народна књига. Још, канда, нисмо имали овака листа, који је тако топло обгрлио цело Српство. Из сваког чланка, песме, приповетке па и белешке вири топла српска душа, која тежи, да загреје срце читаоца најдушевљенијим заносом за све што је било и што је данас народно, српско. Он поред остале садржине, која привлачи и одушевљава Србина и Српкињу, доноси догађаје из садашњег друштвеног и културног живота из свију крајева, где наш народ живи.

Ми најтоплије препоручујемо нашој читалачкој публици овај лист.

Изишла је и разаслата претплатницима 12. свеска „Учитеља“ са овим садржајем:

1. Школске књижице, од Ј. Ђ. Големовића.
2. Основне и грађанске школе у Чешкој, од Д. Ј. Путниковића, учит.
3. Ручни рад у м. основ. школи, од Јов. С. Јовановића учит.
4. Рачуналке особите врсте, од С. М. Ацића, проф.
5. Дечја експоната, превео Св. С. Поповића учитеља.
6. Педагошки преглед: Нешто о читаначком питању, од Мих. М. Станојевића, учит.
7. Забава и поука: Стари ков, од Ј. М. Веселиновића.
8. Књижевни преглед: Библиографија.
9. Гласник: Новости и белешке.
10. Учитељско удружење: Добротвори и утемељачи, Рад главног одбора,

„Учитељ“ излази два пута у месецу у свескама по три табака а стаје на годину 10 дин. (5 круна) на по год. 5 дин. (круна).

Власник је „Учитеља“ Учитељско удружење а уредник М. Велички учитељ.

Изишао је 4. број „Босанске Виле“ са овим садржајем: Српски борац, од Јова А. Лучића. — „Босанској Вили“ о десетогодишњици, од Сергија Попића. — Приповијетке: Шта држи чо-вјека у животу? од Божидача Никашиновића-Вршчанина. — Војислав, из V. свеске Тасиног дневника. — Слутње, одломак из романа „Деспотова властела“, написао А. Гавриловић. — Поука: † Митрополит Ђорђе Николајевић, са

сликом. — Наша пијаћа вода, од Јов. Стефановића-Вилосвог. — Листак: О српском преводу Дон Хихота, од Хајима Давича и дра Љуб. Недића. — Прослава десетогодишњице „Босанске Виле“, описао Стево Марковић. — Седма главна скупштина друштва „Слоге“, од —пк—. — Брзојавне и писмене честитке. — Књижевне и културне билешке.

Изишла је из штампе књига: Светле слике коју је написао књижевник и песник Драг. Илиј. У њој су ове слике: Прва ноћ Рождества, Богојављење, Стефан, Савле и бура на мору.

Цена је само једна круна. Новац са поруком нека се пошаље управнику манастирске штампарије преч. г. Јовану Еремићу, Карловци; или у Сарајеву г. Ники Кашиковићу уреднику „Босанске Виле“ или у Мостар г. Свет. Ђоровићу књижевнику.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

У намјери да упознамо овамошњи дио драгог нам српског народа, са духовним творевинама највећих синова, т. ј. да га упознамо са најбољим представницима савремене наше српске књиге, покрећемо нашу „Зору“ лист за забаву, поуку и књижевност.

„Зора“ ће доносити цјесме, приповијетке драмска дјела, разне научне чланке, студије и расправе, као и дуже и краће реферате о свијем новостима у књижевности; осим тога доносиће по могућности и слике појединих српских и страних књижевника; за тим слике из разних крајева и т. д. и по који пут компонованих цјесама.

У том раду помагаће нас наши поштовани књижевни пријатељи из мјеста и са стране.

Осим обећања и пријатељске готовости, од већине њих добисмо већ довољно разноврних радова.

Но да истрајемо у томе послу, стоји до родољубивог одзива наше српске читалачке публике, која ће поред осталих наших књижевних и политичких листова пригрлити и нашу херцеговачку „Зору.“

Али како ће „Зора“ имати своју старију и дичну сестру „Босанску Вилу“, то умољавамо, да се на штету „Босанске Виле“ нико не сјећа наше „Зоре“, т. ј. да напушта „Бос. Вилу“ у прилог „Зори.“ Кома је Србину могуће да обадва

листа чита, онда ће већ по самој подјели међусобних њихових становишта, стећи утеку обадва праву цјелину.

„Зорина“ ће жеља бити стална; да користи српској књизи, а да ничим не нанесе оштрину „Босанској Вили“, него да и у кругу својих читаоца подупре поштовање њезино досадашњем раду и потпору њезином опстанку.

„Зора“ ће излазити један пут у мјесецу у свескама од 4 до 5 табака, а цијена ће јој бити: за све земље на годину 5 ф., на по гдине ф. 2:50, на четврт године ф. 1:25.

Сада пак прима претплату до краја 1896. године, дакле на три четврти.

Поштоване претплатнике умољавамо, да претплату пошаљу до 15. априла о. г. како бисмо до тог времена знали да распоредимо своје унутрашње одношаје.

Претплата се шаље ма коме од потписаних уредника.

Скупљачима на 10 претплатника, дајемо лист бесплатно.

У Мостару, 9. марта 1896.

Алекса Шантић.
Светозар Ђоровић.

ЧИТУЉА.

† Петронија Билбија. Једна од ретких жена, беше ова покојница, која се скорим упокојила у Почитељу у Херцеговини. Она је жена устаначког вође из последњег босанско-херцеговачког устанка Илије Билбије, која је са својим мужем 1874—1878. организовала и дизала устанак на тадашње турске дахије. Она се пуне две године дана крила и живила по збеговима и шумама, јер је турска влада расписала била велику уцену на њену главу. На погребу њеном искупио се силан народ из околице и отпратио ју до вечне куће. Покојница је рођена у Бањојлуци и тек је навршила 46. годину живота. Она је делом љубила свој народ и његову слободу. Слава тој великој Српкињи и вечна јој успомена!

† Јудита Петковић рођ. Вукичевић, сузруга Младена Петковића трговца у Инђији, примерна сузруга и мати, честита Српкиња и подначелница добротворне задруге Српкиња у Инђији, преминула је 13. (25.) марта о. г. у 33. години живота и сарањена је уз велико саучешће многобројног света из места и околине 15. (27.) марта.

Добротворна задруга Српкиња у спомен своје најревније чланице и подначелнице приложила је 20 ф. на српске школе у будимској дијецези.

Нека је покојници вечая спомен, а Бог јој дао души рајско насеље.

† Ана Бјелановића. Дана 20. фебруара (5. марта о. г. испустила је своју племениту душу Ана Бјелановићка, мати нашег заслужног мужа Саве Бјелановића, заступника на далијатинском сабору и уредника „Српског Гласа“ у Задру, у својој 73. години живота Беше примерна мати узор Српкиња, пуна религиозна осећаја. Лака јој била црна земља.

ЈАВНЕ ЗАХВАЛЕ.

I.

Високоблагородна госпођа Марија удова Димитријевића одавде изволела је, у спомен своме покојном и незаборављеном супругу, Милошу, подарити потписаној управи 50 фор. а. вр., да се отуда заодене за ускре неколицина сиротих ученица овдашње срп. више девојачке школе.

Потписана управа, у договору са својим збором учитељским, извршила је жељу добротворке и сматра за своју пријатну дужност, да се у име обдарених ученица овим путем најтоплије захваљује високопоштованој дароватељи.

У Новом Саду 23. марта (4. априла) 1896.

Аркадије Варађанин,
управитељ.

II.

Приликом беседе „Суботичке добротворне задруге Српкиња“ која се одржала 11. ов. мес. прилоге су дала следећа господа: Ђока Генчић управник града Ниша (у Србији) 7 ф. 60 н. Ђ. Павловић (из Панчева) 5 ф. гђица Иванка Коњовићева (из Сомбора) 5 ф., удова Лукача Војнића 5 ф., Паја Еремић (из Велике Кикинде) 5 ф., браћа Вељко и Љубомир Јовановић (из Тараша) 4 ф., Вермеш Белинца 4 ф., Милинка Милосављевићка 4 ф., пресв. г. Андрија Шмаус велики жупан 3 ф. 80 н., Мамужић Лазиница 3 ф., Војнић Јакобовица 3 ф., Војнић Лојзиница 3 ф., Антуновић Лајошка 3 ф., Крист. пл. Новићка (из Н. Сада) 2 ф., Вилмош Таусиг 2 ф. 40 н., Марко Кнежевић обрштар, Војнић Тошеница, Јакоб-

чић Белиница, Тајгер Морицка, Марија Међанскиница, Милан Бикар (из Сомбора), Божидар Вујић, Милан Јовановић (из Баје), Младен Гавански (из Сентомаша), Самко Манојловић, др. Милан Поповић из (Старога Бечеја), др. Владислав Манојловић по 2 ф. Др. Ненад Бикар (из Сомбора) 1 ф. 80 н., др. Ника Максимовић 1 ф. 40 н., Софија Трумићка (из Ирига), Јелена Анастасијевићка, Лађи Морка, Мијо Дулић (Марков), Јулије Цајзнер, Н. Холцерка, Јосиф Фридман, браћа Бергери, Душан Грујић (из Сомбора) Јакоб Клајн, Н. Фимпл, Карол Краусер, Јосиф Хохофер, др. Милан Кирјаковић, Иван Чинчаки, Душан Стојковић, Јован Лонгиновић (из Ердевика) Михаило Живковић мајор (из Загреб) Орешчанин капетан (из Беловара), Милош Коњовић (из Сомбора), Јелена Коњовићева, Амалија Хофман по 1 ф. Паја Луке, Лајош Вилхајм, млађи Крамер, Јулије Тајгер, Андрина Биркаш, Н. Силаси, Мавро Вајсбергер, Мано Сугар, Неискупљена фота по 50 н.

Ушло у благајну 436 ф. 90 н., трошка је било свега 301 ф. те према томе чист приход је 135 ф. 90 н.

Врло се лепо захваљујемо свима горњим прилагачима, а наине се топло захваљујемо суделачима и суделачицама г.г. Чика-Стеви, С. Секулићу, Фрањи Галу, Алојзу Валу и Мацагу; гђицама Иванки и Данице Коњовићевој из Сомбора, гђи Мари Вуја Недељковића из Ст. Бечеја и гђици Анђелији Павловићевој из Панчева, који су својим родољубивим суделовањем у песми, говору и свирци задичили нашу забаву. Живели!

У Суботици 8. (20.) фебруара 1896.

Председништво

суботичке добротворне задруге Српкиња.

На знање.

Ми смо продужили шиљање листа свима претплатницима, који су држали лист 2—3 године овамо и ако нам још нису послали претплату. С тога молимо све те претплатнице и претплатнике, да нам пошљу што пре претплату, или, да нам врате лист, да се знамо равнати.

У Новом Саду 1. априла 1896.

УРЕДНИШТВО.